

Aangesproken, de as en de boter.

Pieter De Buysser

"Werkelijkheid is niet, werkelijkheid wil gezocht en gewonnen zijn."

Paul Celan

Personen:

Jadsa

Asjel

Zilt

"Aangesproken, de as en de boter." ging in première op 15 januari 2003 in een productie van Lampe en KVS/ de bottelarij met Sien Eggers als Jadsa, Tine Embrechts als Asjel, en afwisselend Dorien Van den Broeck, Julie Vandegard en Ella Versaen als Zilt.

www.lampesite.be

Een straat op een verloren moment.

Jadsa: Dag klomp boter. Dat ga ik zeggen als ik ben aangekomen. 't Is voor boter alstublieft.

500 gram. Dat zal 't zijn.

Zilt: Mevrouw.

Jadsa: Nog 300 meter.

Zilt: Dag rimpelkop.

Jadsa: Zal 't gaan?

Zilt: Volop.

Jadsa: Dag premature bloemkoolknop.

Zilt: Dag arm aan uw lijf en dag hand.

Jadsa: Dag franke tik.

Zilt: Dag dag lichtbuik, dag been, dag voet.

Jadsa: Ken ik jou?

Zilt: als je van de zeerand de bruid, van de bruid het schuim, en van het schuim de al verdwenen spat ...

Jadsa: En wat doe jij hier op straat?

Zilt: Ik ging dat assenbakske leegschudden

Jadsa: Ben je gevallen misschien?

Zilt: In het zand gebeten. Al meer dan 700 keer.

Jadsa: Maar kind toch, je ziet er niet uit.

Zilt: Je ziet me toch.

Jadsa: Ja goeiendag, nog nen goeien groeiendag gewenst en eet maar goed salaad saluut. Ik ga je niet verzorgen.

Zilt: Wie ben jij ?

Jadsa: Jadsa en uit de weg ik ben op weg naar de winkel.

Zilt: Zo gehaast?

Jadsa: Ah ja! Ik ben een stapper geworden, ik.

Caritaskanker, ik geraak daar niet vanaf, maar kind toch, dat uitzuiggezag van de gevallene, jij moet verzorgd worden, gaat het wel goed met je, lap in de houtgreep van de zorgdwang?

Wat heb jij in je mond?

Zilt: Zand.

Jadsa: Tuf dat dan toch uit.

Zilt: Ik ben bezig.

Jadsa: Waar, ik zie niets.

Zilt: Het gaat traag, maar met elk woord dat ik je zeg tuf ik wat zand uit. Luister. Hier is het zand van de weg. Hierop kan je gaan.

Jadsa: Waarop?

Zilt: Hierop.

Jadsa: Waar?

Zilt: Hier.

Jadsa: In je mond?

Zilt: Nee, hier.

Jadsa: Uit je mond? Kan ik gaan op wat uit je mond komt?

Zilt: Ja. Als je wil dan heb ik een tong die zich uitrolt als een rode loper, en daar mag jij dan op gaan.

Jadsa: Bedankt zeg, praktisch en zo'n rode loper is nog schoon ook! En waarom ben ik uitverkoren ?

Zilt: Omdat je zoveel verdriet hebt.

Jadsa: Het is in orde zo. Ik stap door, ik ben een doorstapper, ik.

Zilt: Maar mevrouw, u beweegt uw voeten te licht. U stapt over uw eigen stappen heen.

Jadsa: Moet je dat nu in mijn gezicht smeren ?

Zilt: Liever niet mevrouw.

Jadsa: Luister, ik denk dat mijn gezicht genoeg is getekend. Ik heb drie kinderen gehad en een man met zo'n handen.

Zilt: En toch trapt u nog in uw eigen verzinsels.

Jadsa: Ik trap liever met open ogen in mijn eigen verzinsels dan blind in een zoveelste drol van dat hondenlot dat voor mij uitloopt.

Zilt: Dan hebt u het zelf gewild. Mijn tong wou een rode loper zijn, maar nu zet ze u pootje lap.

Jadsa: Ik ga nu geen spelletjes met je spelen, ik heb daar geen tijd voor want ik ben onderweg naar Voedingswaren bij Ivan. Dat is mijn doel. Ginder is "bij Ivan". Ik ga een pakje boter kopen. Mag ik het alstublieft daar bij houden?

Zilt: Voel je het zand van de straat? Voel je de grond, de kiezel en het gruis van de steen ? U stapt niet en u snapt dat niet.

Jadsa: Brutaal nest, ik had net al mijn moed bij elkaar geperst.

Zilt: Dan is het best dat je luchtspiegelingen meteen worden uitgemest.

Jadsa: Ik heb er dagen over gedaan eer ik eindelijk uit mijn fauteil ben opgestaan en mijn sloefen heb gewisseld met stappers om eens naar de winkel te gaan, ik ga dan ook.

Zilt: Maar toch: u zit niet aan de grond.

Jadsa: Verdriet, snotneus, dat krijg je niet in een maatbeker, dus houd beter je wafel want je weet geen snars van de hel waarin ik vastzit. Ik probeer voorbij te gaan, hier, om te beginnen tegel na tegel, kerf na kerf, gevel na gevel, en dan dal na dal, ik heb genoeg gehad de afgelopen jaren, ik zou zo graag één en ander voorbij willen gaan.

Zilt: Voel je het zand van de straat, zie je het?

Jadsa: Ik ga door, nog 300 meter.

Zilt: Nog altijd? Maar mevrouw, uw voeten raken de grond niet.

Jadsa: Ik weet het!

Zilt: Misschien trekt u zich nog ergens aan op, aan een verlossing of een ander verzinsel.

Maar aan de grond zit u niet. Als je aan de grond zit, dan voel je de steen en het zand van de weg waarop je kan gaan.

Jadsa: Vroeger zou je me de boom in hebben gekregen van colère.

Zilt: Maar om zelfs aan die klim te beginnen moet je eerst met je voeten op de grond staan.

Jadsa: Ik dacht dat jij een assenbakske moest gaan leegkappen?

Zilt: Hier is het zand van de weg. Hierop kan je gaan. Kom, loop over mijn tong, ze is een rode loper voor jou, kom maar, de weg is hier, doe je ogen toe.

... langs hier,

hier is de weg,

weg van je verdriet,

langs hier ga je voorbij,

hier is het voorbij.

Jadsa: Wat dat scharminkel gedaan krijgt. *(doet de ogen toe)* Jij bent me hier serieus aan het doorsleuren.

Zilt: Je sleurt jezelf overal door van zodra je niets meer ziet en alleen nog uitziet.

Jadsa: Ik zie niets.

Zilt: Kom maar, ...

Jadsa: *(valt)* Dat is al gelukt: zand in mijn mond.

Zilt: Goed, dan zijn we bijna op weg: je ziet niets, zie nu je zien uit, zie je zien helemaal uit, tot je alleen nog uitziet.

Jadsa: En waar mag ik dan nog naar uitzien?

Zilt: Zie uit zonder meer, zie uit, niet naar iets en ook niet naar niets, zie uit, zie je zien uit als een vuur dat de nacht in gaat, zie je zien helemaal uit, en zie uit.

Jadsa: Ik zie er al naar uit, ik bedoel: ik zie er al naar uit uit te zien.

Zilt: Zie nu ook je uitzien uit.

Jadsa: Ik zie uit.

Zilt: Goed, dan zijn we vertrokken.

Jadsa: (*languit op de grond*) Hoppakee we zijn vertrokken!

Zilt: Heerlijk!

Jadsa: Dag wind, dag wenkbrouw, dag weg,

dag weg waarover de wind gaat

dag wenkbrouw die de weg waarover de wind gaat volgt,

dag wenkbrouwweg, dag windweg.

Asjel: Naar waar gaan jullie?

Jadsa: Naar waar we al zijn.

Asjel: Is dat niet wat verloren moeite?

Jadsa: Is er dan iets geen verloren moeite?

Asjel: Ja, als je zo begint.

Jadsa: Zo is misschien het enige begin.

Zilt: Wil je mee?

Asjel: Ik ben helemaal kapot, ik.

Zilt: Kan je nog gaan?

Asjel: Dat weet ik niet.

Jadsa: Waar ging je naar toe?

Asjel: Ik had helaas zo niet echt iets speciaals in mijn gedachten.

Jadsa: Een jong meisje als jij, zo doelloos over straat.

Zilt: ... langs hier,

hier is de weg,

weg van je verdriet,

langs hier ga je voorbij,

hier is het voorbij.

Asjel: Asjel.

Jadsa: Waarom sta je hier stil in het midden van de straat?

Asjel: Laat ik het houden op klein oponthoud.

Jadsa: Hoelang sta je hier al?

Asjel: Al zolang als dat de planeet de minne vergeet. En jij?

Jadsa: Ik ben onderweg om een pak boter te gaan halen.

Asjel: Straf dat dat zo lang moet duren.

Jadsa: Ik begrijp er ook niets van.

Asjel: Dat hoeft nochtans niet moeilijk te zijn.

Jadsa: Ik zat al dagen binnen tot ik besliste om eindelijk mijn huis uit te gaan en dat werd verschrikkelijk ingewikkeld.

Asjel: En wat zat je dan binnen te doen?

Jadsa: Snuffel in uw eigen vouwkes. Wat ik doe in mijn huis dat gaat mij alleen aan. Mij alleen! Als ik helemaal alleen leef, dan heb ik ook alleen verantwoording af te leggen aan mij helemaal alleen!

Asjel: Oei, dat ligt gevoelig.

Jadsa: Dat ligt plat. Ik heb geen gevoel meer.

Asjel: Ben je dood?

Jadsa: Ik denk het.

Asjel: Ik denk dat van mij ook.

Jadsa: Een meevaller dat we nog op zijn minst kunnen denken dat we dood zijn.

Asjel: Zij heeft er precies geen last van.

Jadsa: Zou ze ...?

Asjel: Ik geloof niet in engelen.

Jadsa: Ik ook niet. Ik geloof in zand en beton.

Asjel: In dingen die er zijn moet je niet geloven, die zijn er.

Jadsa: Pas op, ook het zand en beton dat er is, is er niet. Ik probeer al dagen gewoon hier over de straat te gaan.

Asjel: Je ziet er nog betrekkelijk goed uit om dood te zijn.

Jadsa: Maar om dan te zeggen dat ik leef?

Asjel: Ben je veel verloren?

Jadsa: Ik ben bang dat ik meer verloren ben, dan dat ik ooit beseft heb dat ik had.

Asjel: Alles ineens of langzaam?

Jadsa: Langzaam, een snaar die is blijven aanspannen, dan ben ik ineens geknapt.

Asjel: En hoe ben je gestorven?

Jadsa: Er was helemaal niks aan. Ogen toe en gedaan. En jij?

Asjel: Ik ben uit een boom gevallen.

Jadsa: 's Morgens opgestaan en gedacht: o, ik ben een leeuwerikje en dan pataat op de grond?

Asjel: Zoiets ja. Ben uit een beuk gevallen en heb mijn nek gebroken.

Jadsa: En voor je viel heb je het toch nog even plezant gehad in je boom?

Asjel: Vier minuten rust, stevige takken om me aan vast te houden en grote bladeren op mijn schouders.

Jadsa: Vier minuten is niet veel.

Asjel: Het zijn de vier heerlijkste van mijn leven geweest.

Jadsa: Hoe lang ben je al dood?

Asjel: Ik denk een dag of vier.

Jadsa: Wil je terug leven?

Asjel: Ik wil wel, maar dan zacht en onstilbaar, een tegenwicht voor de nacht.

Jadsa: Denk jij dat we hier nog iets te willen hebben?

Asjel: Dat weet ik niet, ik herken het hier niet, wat denk jij?

Jadsa: We kunnen het eens testen: als ik je een hand ga willen geven, en ik geef je onmiddellijk daarop ook echt een hand, dan is dat het bewijs dat ik nog iets kan willen. Ik wil je wel een hand geven ja, (*geeft een hand*) voilà: we kunnen nog willen.

Asjel: Dat je me een hand geeft, toont alleen aan dat je me een hand geeft. Of jij dat nu wil of niet. Dat is geen verschil met het leven vroeger, misschien heeft wel iemand op voorhand uitgeschreven dat jij zou zeggen me een hand te willen geven. Dan ben je niet meer dan de voltooiing van een plan.

Jadsa: Of misschien is het wel iemands wil dat wij niet weten of we zelf iets kunnen willen of niet.

Asjel: Net hetzelfde als toen we nog leefden.

Jadsa: En als we nu ook nog dezelfde gedachten beleven, dan zijn we misschien helemaal niet dood?

Asjel: Ik herinner mij dat toen ik 17 was ik wel eens dacht dat ik dood was. Ik zat op de fiets en een zachte regen ging over mijn gezicht, een koele sluier, een vilten doodskleed, dacht ik, en ik dacht misschien is deze kant hier, hier, waar ik al 17 jaar rondfiets en lach en begin te vrijen, de andere kant. Misschien ben ik al 17 jaar dood, en misschien begin ik pas te leven als ik dood ben. Hoe ik ook nadacht en probeerde, ik vond niets dat die gedachte kon weerleggen, maar ook niets dat ze kon bevestigen.

Jadsa: Nu doe je me twifelen.

Asjel: Denk je dat dit het leven is?

Jadsa: Ik kan het niet thuis brengen.

Asjel: Ook toen we nog leefden, of dachten dat we leefden, stonden we toch meer dan eens te dabben midden in momenten die niet thuis te brengen waren. Of de tijd een hek had open laten staan en we plots tot aan onze liezen in een ogenblik stonden dat al het vertrouwde van ons afspoelde.

Jadsa: Dat waren meestal de belangrijkste van mijn leven. Zoals toen ik in de schep van een kraan langs de weg in Duinkerke naar de ronde van Frankrijk stond te kijken, ik was 9 en voor het eerst was mijn gezicht op dezelfde hoogte als mijn vader.

Asjel: Misschien is dit zo'n moment?

Jadsa: Gebeurt er niet erg weinig nu om belangrijk te zijn?

Asjel: Belangrijk? De beslissende momenten in mijn leven gebeurden terwijl ik wachtte op iets belangrijks.

Het vinden of verliezen van mijn sleutels, van mijn man, het gebeurde terwijl ik in de weer was met een klemmende deur en het korstje van de kaas.

Het is wanneer ik stil als de gordijnen hang te kijken naar een buiten dat de teerling uit mijn handen rolt.

Jadsa: Wedden dat die teerling dan braaf een cijfertje tussen 1 en 6 aanduidt? Zo voorspelbaar, zo wetmatig! Je komt nooit uit op een 9 of een 36894, of een min 89763!

Asjel: Nu moet ik bekennen dat ik ook wel wat opwindender dingen heb meegemaakt.

Jadsa: Ik moet het niet weten meisje. Ik ga om boter. Bon, dat is nu ook niet meteen om over naar huis te schrijven.

Asjel: Je kon wel plots niet meer bewegen. Dat is dan toch een puntje van spanning eventueel.

Jadsa: Spanning in mijn kuiten, ja, ik sta hier al een dag of vier.

Asjel: Misschien gebeurt er nu zo veel dat er even niets meer kan gebeuren.

Jadsa: Of misschien gebeurt er nu zo weinig dat alles kan gebeuren.

Asjel: Een stilstand als een straal water.

Jadsa: Heb je het gehoord, dat van de gefluisterde lichtboom?

Asjel: Dit nu: een hand dat gewichtloos rust. Maar hoe komt dat toch dat jij hier staat?

Jadsa: Och meisje, vraag er niet naar, een poel van zenuwen en verdriet die zich in een spasm hebben gegoten, niet belangrijk.

Asjel: Niet belangrijk.

Jadsa: Het meeste wat ik de laatste tijd doe is regenen langs binnen en ...

Asjel: Dat is niet zo belangrijk eigenlijk.

Jadsa: Uit zichzelf niet noemenswaardig, nee. Dat jij hier zo al dagen wat hangt te hangen ...

Asjel: Het is zo allemachtig prachtig onbelangrijk.

Jadsa: En het is nu ook niet zo dat we nog spectaculaire verwachtingen hebben.

Asjel: Stel je voor dat we hier seffens een sensationeel nieuw feit mogen verwelkomen.

Jadsa: Ja, één van een roekeloos en alles veranderend karakter!

Asjel: Dat het gen voor goedheid en geluk in druppels driemaal daags te verkrijgen is!

Jadsa: In mijn neus, hier! Recht in mijn neus!

Asjel: Jij gaat dan toch nog altijd gewoon je pakje boter moeten gaan halen.

Jadsa: Zo lang bestaat het leven op deze planeet nu ook nog niet om dat nu al belangrijk te gaan vinden.

Asjel: We zijn ook maar één planeet in één zonnestelsel.

Jadsa: En daarin zijn wij maar één continent,

Asjel: en daarin maar één land,

Jadsa: en daarin maar één provincie, en één stad, en daarin één wijk,

Asjel: en daarin één straat met één plek,

Jadsa: en één hand

Asje: en één andere hand.

(de handen raken elkaar)

Zilt: Aan de bifiworst verpakking, daar begin je, je begint aan de bifiworst verpakking onderaan je rechtervoet, die die je niet meer verzet krijgt, daaronder ligt half in de goot, half op de drempel, de stralende oliegladde glanzende veston van de een week geleden verslonden bifi, dag, dag.

Ajel: Ik ben verloofd geweest. Anderhalf jaar. Dat was niet gebruikelijk, mijn vrienden gingen hoogstens samen wonen, gingen uit elkaar, terug samen maar dan elk apart, ... relaties moesten passen anders bleven ze in de kast. Bij mij en Samuel niet. Wij waren verloofd. En dat was buitenmaats. Wij zeiden ja tegen elkaar en bogen ons hoofd voor een verbond dat door duizenden jaren en evenveel culturen gesmeed was, wij wisten dat toen wij ja tegen

elkaar zegden noch ik noch hij dat ooit zouden kunnen verbreken. Dat leek ons zo onmogelijk als kriecken terug in een boom te laten vallen. Zodra we zouden instemmen met elkaar, zou ons verbond groter worden dan onszelf. En zo was het.

Wij hielden van elkaar. Overdag liepen we door de stad en 's nacht sliepen we en droomden we dat we nog steeds doorliepen, we gingen door de stad zonder doel, zonder een ander verlangen dan daar samen te lopen, kilometers en kilometers legden we af, om niets. Er zat geen plan of een bedoeling achter, wij hielden van elkaar.

Hij had een kamp gebouwd in een boom aan een veld net buiten de stad, hij had er mossen gelegd en ik had er stenen verzameld waar de wind en de regen tekeningen in hadden gemaakt, het dak was bijna waterdicht, we sliepen er soms, ook als het regende, maar dat was niet erg dan.

Jadsa: Waar is hij nu?

Asjel: Surabaya. Indonesië. Hij is met de boot gegaan. Hij zei dat hij een langzame reis wou, één waarin hij de tijd had te weten en te blijven weten dat hij vertrok.

Zilt: En dan is er een stuk boomschors dat op de steen ligt, een kleine, groene, gebroken spaander hout, je kan er een dak voor je pop mee maken, je kan er een landkaart in zien, je kan er iemands naam in schrijven, dag, dag schors, s c h o r s, stuk schors, dag.

Jadsa: Het verkeer is rustig, kalm, heel kalm. Iedereen is bezig.

Asjel: Maar jij bent toch ook bezig, jij gaat boter kopen.

Jadsa: Nog 300 meter.

Ik ben 34 jaar getrouwd geweest. Goed getrouwd. Frans. Hij werkte op het ministerie, op de dienst waterstanden. De laatste tien jaar als chef van zijn bureau. Deed dat heel goed. 19 maanden was hij op pensioen. Ineens ik en mijne Frans alle dagen bij elkaar. De kinderen het huis uit. Onze Jeroen in Leuven, Myriam als sociaal assistent bij het Rode Kruis en onze Wouter heeft met zijn vrienden een bedrijf opgericht, iets met computers. Voor zijn pensioen had hij twee fietsen gekregen van de kinderen, één voor hem en één voor mij. Wij hebben die eerste weken veel tochtjes gemaakt. Hij was stil op zijn fiets. Maar hij is dat altijd geweest. Ik moest dan vragen of hij naar huis of nog verder wou, want ik wist dat nooit en ik kon dat niet aflezen van zijn gezicht. Hij zei dan: om het even zoetje. Ik wist dan meestal niet zo goed wat te doen. Soms stak ik dan nog een pedalleke bij, soms ging ik dan maar terug. Ik wist nooit echt of ik goed of slecht deed. Ik was na 34 jaar er vanuit gegaan dat het allemaal wel goed was. Hij was nooit kwaad en nooit onvriendelijk. Na zo'n tochtje zette hij de fietsen dan heel zorgvuldig terug in het kot en hij kwam naar binnen. Hij zat dan binnen in het huis waar ik jaren zo goed als alleen heb gewoond, voor de kinderen heb gezorgd en hem eten heb

gegeven. En sinds zijn pensioen zat hij daar ineens altijd in mijne relax. Dat mocht. Ik had graag dat hij daarin zat: dat is een hele goede zetel. Maar hij zei nooit dat hij daar graag in zat. Hij zat daarin. Hij zat aan tafel. Hij liep de trap op. Hij kwam in de keuken. Hij zat in het salon. Hij stond in de badkamer. Toen hij twee maanden op pensioen was en hij had de garage nog eens opgeruimd, deed ik mijn actie. Om hem te verrassen had ik 's morgens terwijl hij zijn tanden stond te poetsen twee marsepijnen varkens in zijn sloefen verstoppt, die konden zo net in het holleke waar zijn dikke teen de stof wat had uitgerokken. Daar had ik twee roze varkentjes van amandelspijs in gestopt. Maar had niet gereageerd. Hij had door de gang gelopen, was nog eens naar de garage en terug naar het salon gegaan. Toen hij dan ingedut was, zoals meestal tegen elf uur in de voormiddag, dan heb ik maar zijn sloefen van zijn voeten geschoven en die marsepijn uit die plouche van de binnenkant gepulkt. Hij heeft er nooit iets over gezegd. Ik weet niet of hij het gevoeld heeft. Het kan bijna niet anders denk ik, maar net daarom durfde ik er niets over te vragen. Maar hij was zoals altijd niet kwaad en niet onvriendelijk. Ik begreep niet waarom hij er niets over zei.

Asjel: Ligt hij te slapen nu?

Jadsa: Hij is dood. Hij had geen briefje achtergelaten. Met niemand erover gesproken. Ik wist van niets. Ik was gelukkig getrouwd. Dat je niets weet, dat je niets begrijpt, 34 jaar, ik kende zijn huid beter dan de mijne en enkel een raadsel.

Het enige touw dat aan hem was vast te knopen heeft hij zelf opgepakt.

Asjel: Ben je kwaad?

Jadsa: Moest ik hem tegenkomen, ik zou hem op zijn voorhoofd kussen.

Zilt: Meeuwen vliegen over de straat, ze duiken en ze vliegen weer op, in de lucht vervlechten ze zich met onze stemmen, ze verdwijnen en ze herscheppen zich naar de verwachting waarvoor ze hun vleugels spreiden, en ze vliegen voort, altijd naderend. Aan de meeuwen, dag.

Asjel: Toen Samuel weg was heb ik mijn kamer leeg gemaakt. Spul in kartonnen dozen gestoken en op de trap gezet. Daar heb ik ze laten staan. Twee, misschien drie, heb ik er van de trap geduwd. Met mijn kleine koffer ben ik naar Michiel gegaan. Hij was thuis, ik heb hem gezegd dat Samuel heeft gedaan wat ik niet kon: kiezen. Toen ik hem uitlegde dat Sam vertrokken was, voorgoed en voor ver, wou hij me kussen. Ik heb in zijn gezicht getuft. Hij heeft de deur dichtgegooid. Ik ben naar de boomhut gegaan die Sam gemaakt had. Michiel was een futiel radertje in een monsterlijk machien dat twijfel heette, dat Asjel heette.

Twijfel die aanvankelijk niets met onze liefde te maken had, maar die uiteindelijk alles onder haar pletwals kreeg.

Hoe klaterend evident de liefde van Sam en mij ook was, de twijfel bleef andere levens dromen, andere mogelijkheden koesteren.

Maar geen mens, hoe mooi, warm en ingoed ook, bleek bestand tegen de vernietigende mechanismen van de twijfel. Ik sliep diepgelukkig naast Sam en het monster kwam bij me binnen. Galant, verleidelijk zelfs, intelligent en vragend. Hoe ik mijn leven vorm wou geven? -en ik voelde me vrij- hoe ik moest kiezen? -en ik voelde me zelfbewust- waar ik criteria kon vinden?, maatstaven om mijn keuzes aan af te wegen?, iets anders dan die oude en nieuwe verhalen her en der, iets dat me kon overtuigen van zijn geldigheid, en voor ik het beseft had was ik in de greep van een onbestuurbare twijfel. En naast mij lag Sam te snurken, zijn zoute huid tegen mij aan, in ons krakend bed dat langzaam door een abstractie werd verplet.

Jadsa: Omelet. Dat heb ik graag als dat is geplet. Dan kunt ge dat vastpakken met uw vork.

Anders niet.

Asjel: Ik ruik iets.

Jadsa: Wat?

Asjel: Het komt van jouw kant.

Jadsa: Asterparfum. Ik verstuif dat 's morgens achter mijn oren. Je weet nooit waar dat goed voor kan zijn.

Asjel: Het komt van lager. Aan je benen.

Jadsa: Natuurlijk, ik ben al door heelder bloemenvelden gestapt, ik!

Asjel: Het rouwvosje.

Jadsa: Nu je het zegt.

Asjel: Nu ik het zeg is het er: het rouwvosje.

Jadsa: Leve de zinkblauwe daken, de stenen en de lucht van graniet!

Asjel: Leve de bloeschimmel en de slipsporen en de pek en het zand.

Jadsa: Het rouwvosje dat kan ontzettend goed door het zand krossen.

Asjel: En het eet alleen zelfbeklag.

Jadsa: Dat is zijn werk. Hij heeft ontzettend veel werk.

Asjel: Hij zit hier aan je voeten, pist eens tegen je benen en rent er vandoor. Alles opgegeten!

Jadsa: Leve de kwinkelende melkflessen!

Asjel: En de kwakkelende puddingpotjes!

Jadsa: Leve de vijs op de grond en de groene trui
en de verbanddoos die er niet is.

Asjel: Leve de gezwinde gelatine.

Jadsa: En de tegenslag van plasticine.

Zilt: ... langs hier,

hier is de weg,

weg van je verdriet,

langs hier ga je voorbij,

hier is het voorbij.

Jadsa: Ik kwam terug van de Delhaize. Met de fiets. Zakken aan het stuur. Een clavecimbel van spaken en spatborden, en ik daar zacht bovenuit neuriën. Ik doe de keukendeur open.

Normaal zie ik hem dan al zitten in mijn relax. Hij zat er niet. Ik haal mijn zakken leeg, zet alles weg. Ik denk ik laat hem rustig, hij is misschien een activiteit gestart. Ik hoor niets. Ik ga de woonkamer in en hij is er niet. Roep aan de trap, ga buiten kijken, en ik zie dat de deur van de garage open staat. Leeg, en de ladder is weg. Ik loop langs het huis, ga de tuin in en niets beweegt en mijn hand gaat naar boven en ik wil twee stappen zetten naar de perelaar en ik denk nog dat ik dat dat beter niet doe maar ik verzet mijn voeten en onmiddellijk daarop zag ik het: twee benen van de grond, smurrie die uit zijn broekspijpen dretst, opgeknoopt aan een tak van de perelaar.

Asjel: Laat ons voortgaan.

Jadsa: Ja, rustig voortgaan.

Asjel: Het is goed om een gestaag ritme aan te houden.

Jadsa: Het ritme van een beeldhouwer die zijn steen kapt.

Asjel: Langs de vuilzakken vol geheimen, de herenhuizen, de platanen en de natte matrassen, we gaan hier voorbij.

Jadsa: Een engel laait op. Een engel trekt zich uit de flank van de heuvel waarop deze straten zijn aangelegd. Hij komt uit de grond naar boven, de straat breekt open en de huizen wijken, hij richt geen schade aan, een immense engel tilt zich uit de wijk hier op, hij hangt een anderhalve meter boven de daken, werpt een schaduw over een handvol straten hier, hij hangt boven onze hoofden en drijft zorgzaam weg.

Asjel: Het is nu vier dagen geleden. Hij verdroeg mijn gedraal niet meer. Hij had voordien al dikwijls gevraagd of ik niet liever wou dat hij even wegbleef. Hij zou alles voor mij gedaan hebben. Hij verdorde, ik zag het eerst niet, tot hij ineens zei dat hij van binnen aan het rotten was. Hij had nog de halve voormiddag rond mij gehangen, zwijgzaam en discreet lopen vissen naar een woord of een gebaar dat ik hem niet gaf, en dan stapt hij naar de deur. Hij was verschrikkelijk goed voorbereid. Toen ik hoorde dat hij al dagen voordien zijn mutualiteit had

laten veranderen en zijn ticket geboekt drukte ik hem op een stoel. Het is te laat zei hij. Ik deed of ik het niet hoorde, zette muziek voor hem op, en liep naar buiten. Naar ons kamp. Ik klom de boom in, wrong me door het luik en keek uit over het open veld.

Van ver zag ik Samuel komen, rustig en beslist. Ik wist dat hij toch zou komen. Hij stond onder aan de boom en keek naar mij. Hij wachtte. Sereen, de stille as van een stel wielen zonder richting. Dat was het moment waarop ik wist dat ik het moest doen. En ik genoot, ik voelde me haast dronken worden van de gonzende verwachtingen en beloftes. Ik zat in een nergens met uitzicht op al mijn mogelijkheden. Vrij, blijvend voor vier minuten, volstrekte rust, stevige takken om me aan vast te houden, ver van de grond, groene bladeren op mijn schouders, ongebonden helderheid waar het me elders aan ontbrak. Tot mijn aders begonnen te pompen: spring. Maar mijn warme verwachtingen wikkelden me in, ik zag hem staan, onder mij, en ik was ontroerd door de vormelijke schoonheid, het perspectief dat ik had, de beloftes die ze inhielden, het veld, het wuivend gras. Dit was het moment dat ik moest grijpen, en het gleed door mijn open handen. Samuel met zijn koningsblauwe jas. De mist: messcherp grijs, haast tegen de rand van het purper. Hij draaide zich om en wandelde langzaam weg. Ik zag een blauwe vlek die door het grijsgroene trok, het werd wit voor mijn

ogen, spring!, ik walgde van de schoonheid. Ik bleef niet zitten en ik sprong niet: ik duizelde en viel.

Op de grond. Van drie meter.

Zilt: Hij is weg.

Jadsa: Wie?

Zilt: Een kleine meneer die het geweten heeft.

Asjel: Die wat geweten heeft?

Zilt: Die geweten heeft dat hij het geweten heeft.

Asjel: Hij heeft het geweten, en dan is hij het vergeten?

Jadsa: Ik hoop dat dat niets met zijn geweten te maken heeft?

Zilt: Ook dat, hij heeft zoveel weet van zijn geweten dat hij altijd al geweten heeft dat hij nooit genoeg geweten heeft.

Asjel: Wat is hij dan vergeten?

Zilt: Dat is hij vergeten, maar hij weet alleen nog dat hij het geweten heeft.

Asjel: En hoe heette hij?

Zilt: Lampe.

Jadsa: En jij hebt hem hier gezien.

Zilt: Nee, daar heb ik hem van ontzien.

Asjel: Waarom?

Zilt: Hij zag er niet uit.

Jadsa: Hoe zag hij er dan uit?

Zilt: Hij zag er niet uit. Hij zag uit zonder meer. Hij zag uit. Niet naar iets en ook niet naar niets, hij zag uit, zoals een vuur dat de nacht in gaat. Hij zag uit, en zag zelfs zijn uitzien uit, hij zag uit.

Asjel: En zei hij iets?

Zilt: Nee, er wordt alleen over hem verteld.

Jadsa: Wat vertellen ze dan?

Zilt: Dat hij een bochel heeft, en in een kelder in een huis in Koningsberg woont. Dat hij een knecht is, een meesterlijke knecht. Er wordt verteld dat hij 's morgens opstaat en dat hij juicht. Dat hij iedere ochtend opnieuw juicht als een geslagen paard dat net omhelsd werd. Dat hij leeft kalm en sterk als een brede stroom. Zonder trilling. En dat hij altijd opnieuw het verhaal vertelt dat hij altijd al is vergeten.

Asjel: Hoe gaat dat verhaal?

Zilt: Het is het veranderend verhaal, het gloeit onverwacht her en der op als de gefluisterde lichtboom uit het verhaal.

Asjel: Vertellen!

Zilt: Ik ben het vergeten. De verhalen die hij vertelde kende ik al lang en erg goed, maar ik vergeet ze.

Jadsa: Kom aan!

Zilt: Ik kan ze niet vertellen want ze zijn vergeten. Ze waren al vergeten terwijl hij ze vertelde. Ze zijn altijd al vergeten. Ze zijn altijd al geweten.

Jadsa: Heb jij hem iets gezegd?

Zilt: Nee, ik heb hem een bundeltje brieven gegeven.

Asjel: Brieven van wie?

Zilt: Van jou.

Asjel: Hoe kom jij aan mijn brieven!

Zilt: Van jou ook, en ook brieven van mij.

Jadsa: Brieven die wij geschreven hebben?

Zilt: Nee, niet geschreven. Brieven die jullie gezegd hebben. Aan de dingen, aan elkaar, aan mij en aan Jadsa, aansprekingen.

Asjel: Waar heb jij die gevonden?

Zilt: Dat gebeurde toen Lampe het verhaal vertelde van de dissolvant in de standbeelden, van de levende letters en van het huis dat telkens opnieuw van naam veranderde en telkens veranderde in de richting van de veranderende naam. Dat was een onmenselijk mooi verhaal, terwijl hij dat vertelde begon ik langzaam me het verhaal te herinneren dat jij: Asjel, en jij: Jadsa, en ik ergens op een straat in een verloren moment stil stonden en geen beweging in onze benen meer kregen. In dat verhaal vertelde jij over een verloren liefde die te lang in het ijle bleef zweven en jij vertelde over je man die er voor gekozen had om voorgoed geen grond onder zijn voeten meer te hebben en zich dan maar ophing. En jullie stonden beiden vast op een klein stukje straat. En ik zei dag aan een bifi en een stuk schors, en jullie zaten eindelijk aan de grond, en jullie voelden het zand van de weg. Ik herinnerde me dat verhaal glashelder, en ik begon het te vertellen aan Lampe, hoe Jadsa vast stond en zei "Dag klomp boter, dat ga ik zeggen", en hoe Asjel zei dat het wit voor haar ogen werd, dat ze walgde van de schoonheid en niet bleef zitten en ook niet sprong en viel. En toen ik het vertelde werd Lampe ongerust. Hij zag het hele verhaal al uitgeschreven voor zich staan.

Hij zag het zo helder uitgeschreven dat hij er bang van werd. Wat ik vertelde zag hij geschreven staan. Geschreven in onveranderlijke, voorgeschreven letters. Een bundel met

koffievlekken en as besmeurde brieven, de woorden uit het verhaal. Hij nam al de aansprekingen die jullie aan elkaar en aan de dingen deden met zich mee. Ik zweeg. En hij liep er mee weg.

Hij schreef erop: "Aangesproken, de as en de boter".